

ROZSUDOK

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Ivana Rumanu a sudkýň JUDr. Jany Zemkovej, PhD. a JUDr. Gabriely Gerdovej v právnej veci navrhovateľa: **A.K.**, bytom H.H., *právne zastúpeného JUDr. O. S., advokátkou so sídlom U.*, proti odporcovi: **Obvodný pozemkový úrad**, Šafárikova č. 71, Rožňava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporcu č.sp. 2009/00051Sax, ev.č. 2009/001246 zo dňa 25. mája 2009, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č.k. 1Sp/54/2009-76 zo dňa 26. februára 2010 takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach č.k. 1Sp/54/2009-76 zo dňa 26. februára 2010 **m e n í** tak, že rozhodnutie odporcu č. sp. 2009/00051/Sax, ev.č. 2009/001246 zo dňa 28. mája 2009 **z r u š u j e** a vec **v r a c i a** odporcovi na ďalšie konanie.

Žalobcovi náhradu trov konania **n e p r i z n á v a**.

Odôvodnenie

Krajský súd v Košiciach napadnutým rozsudkom č.k. 1Sp/54/2009-76 zo dňa 26. februára 2010 potvrdil rozhodnutie odporcu zo dňa 28.05.2009 č.sp. 2009/00051/Sax, ev.č. 2009/001246 ktorým rozhodol, že navrhovateľ nespĺňa podmienky zákona a nemožno mu navrátiť vlastníctvo k pozemkom v katastrálnom území H., zapísané v pozemkovoknižnej

vložke č. X. ako parc.č. X., parc.č. X., parc.č. X., v pozemkovoknižnej vložke č. X. ako parc.č. X. a v pozemkovoknižnej vložke č. X. ako parc.č. X., parc.č. X. z dôvodu, že v konaní bola preukázaná zákonná prekážka – nesplnenie podmienok § 3 zákona č. 503/2003 Z.z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona Národnej rady SR č. 180/1995 Z.z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon č. 503/2003 Z.z.) a navrhovateľovi sa nepriznáva právo na náhradu za vyššie uvedené pozemky.

Krajský súd sa stotožnil s právnym názorom odporcu, ktorý považuje za správny a rešpektujúci príslušné ustanovenia zákona. Navrhovateľ si uplatnil nárok na navrátenie vlastníctva podľa § 5 ods. 1 zákona č. 503/2003 Z.z. k nehnuteľnostiam, ktoré prešli na štát podľa vládneho nariadenia č. 15/1959 Zb. o opatreniach týkajúcich sa niektorých vecí užívaných organizáciami socialistického sektora (ďalej len „nariadenie č. 15/1959 Zb.“), pričom tento reštitučný titul bol riešený zákonom č. 403/1990 Zb. V ustanovení § 3 ods. 1 až 3 zákona č. 503/2003 Z.z. sú reštitučné tituly ako dôvody na navrátenie vlastníctva taxatívne vypočítané, rozšírenie o iné dôvody nie je prípustné, a neuplatnením nároku v zákonom stanovenej lehote tieto práva zanikajú.

Krajský súd ďalej uviedol, že predmetné nehnuteľnosti prešli na štát nesprávnym postupom štátnych orgánov, za socializmu porušujúcich základné ľudské práva navrhovateľa, a upriamil pozornosť na to, že v konaní nebolo preukázané, že by rozhodnutím Okresného národného výboru v Rožňave č. Fin.88/ev.19/H/1962 maj. zo dňa 28.06.1963, podľa ktorého došlo k prechodu vlastníctva na štát, bol porušený v tom časovom období platný právny predpis, keďže toto rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť dňa 15.08.1963 a stalo sa vykonateľným. K námietke navrhovateľa, že došlo k zásahu do jeho základného ľudského práva konštatoval, že legitímne očakávanie priznania vlastníckeho práva, ktoré už možno považovať za majetok aj podľa ustálenej judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, Ústavného súdu Slovenskej republiky ako aj Európskeho súdu pre ľudské práva, by navrhovateľovi takýto reštitučný nárok na navrátenie majetku mohol vzniknúť až momentom splnenia podmienok zákona, k čomu ale nedošlo.

O trovách konania rozhodol podľa § 250k ods. 1 O.s.p. tak, že navrhovateľovi, ktorý v konaní nebol úspešný právo na ich náhradu nepriznal.

Proti rozsudku krajského súdu podal včas odvolanie navrhovateľ a žiadal, aby odvolací súd rozsudok zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V odvolaní namietal porušenie článku 46 ako aj článku 47 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorých má právo na spravodlivé súdne konanie. Krajský súd štyrikrát vytýčil termín pojednávania, aj keď žiadal o odročenie z dôvodu práceneschopnosti, a rozhodol bez jeho prítomnosti, v dôsledku čoho boli postupom krajského súdu porušené vyššie uvedené články. Ďalej namietal, že pozemky, ktoré sú predmetom konania prešli na štát v rozpore s vtedy platnými právnymi predpismi a na daný skutkový a právny stav je potrebné aplikovať režim vládneho nariadenia č. 15/1959 Zb. a vyhlášku č. 88/1959 Ú.v. tak, ako to vyplýva z obsahu celého

spisu a samotného rozhodnutia. Zdôraznil, že pôvodne nehnuteľnosti vlastnili fyzické osoby, a keď došlo k výstavbe rybníkov bolo snahou štátu realizovať „vyvlastňovacie konanie“ všetkých pozemkov pod nimi ležiacich. Žiadosť o vyvlastnenie podalo Štátne rybárstvo, n.p., Stupava aj napriek tomu, že predtým sa na bývalom Miestnom národnom výbore v Hrhove uskutočnilo jednanie, na ktorom všetci občania vyjadrili zásadný nesúhlas s prechodom nehnuteľností do vlastníctva štátu.

Odporca v písomnom vyjadrení k odvolaniu navrhol rozsudok krajského súdu potvrdiť. Opätovne poukázal na to, že navrhovateľ si uplatnil reštitučný nárok na pozemky, ktoré boli vo vlastníctve jeho právnej predchodkyne K. K., rod. R.. Tieto nehnuteľnosti prešli rozhodnutím Fin.88/ev.19/H/1962 maj. zo dňa 28.06.1963 do vlastníctva štátu – správy Štátneho rybárstva, n.p. v Stupave v zmysle § 6 nariadenia č. 15/1959 Zb. dňom právoplatnosti rozhodnutia (15.08.1963). Zákonnosť uvedeného rozhodnutia bola predmetom konania na Okresnom súde Rožňava, ktorý potvrdil jeho právoplatnosť a vykonateľnosť. Uvedené nariadenie vlády sa vzťahovalo na veci vo vlastníctve fyzických osôb alebo súkromných právnických osôb, ktoré užívali na plnenie úloh organizácie socialistického sektora na základe nájomného alebo iného právneho pomeru vzniknutého pred jeho účinnosťou, t.j. pred dňom 25.03.1959. Predmetné nehnuteľnosti boli už od roku 1954 súčasťou vodného diela Rybníky v katastrálnom území H., stavby vo verejnom záujme, ktorá bola povolená rozhodnutím zn. XI/4-739-16/2-1953 zo dňa 18.01.1954, vydaným Krajským národným výborom v Košiciach, referátom pre výstavbu, teda v užívaní socialistického sektora na plnenie úloh, stali sa súčasťou vodného diela a neslúžili na poľnohospodársku výrobu. Rozhodnutie zo dňa 28.06.1963 nebolo vydané v rozpore s vtedy platnými predpismi a zápis nehnuteľností do katastra na základe rozhodnutia č. Fin.88/ev.19/H/1962 maj. zo dňa 28.06.1963 prešetrila Okresná prokuratúra v Rožňave, ktorá nezistila dôvod na podanie protestu. Zároveň prokurátor konštatoval, že záznamy boli vykonané Katastrálnym úradom v Rožňave na základe listín osvedčujúcich vlastnícke práva štátu vzniknuté pred 01.01.1993 a postupom katastrálneho úradu nebolo porušené ustanovenie § 38 ods. 2 vyhlášky ÚGKK SR č. 79/96 Z.z., ktorou sa vykonáva katastrálny zákon. Navrhovateľ nevyužil možnosť ustanovenia zákona č. 403/1990 Zb. o zmiernení následkov niektorých majetkových krívd, ktorý sa vzťahoval aj na následky majetkových krívd spôsobených odňatím vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam podľa vládneho nariadenia č. 15/1959 Zb. Podľa tohto zákona bolo možné reštitučný nárok uplatniť v lehote 6 mesiacov od jeho účinnosti, t.j. do 30.04.1991. Nesúhlasil s tvrdením navrhovateľa, že spĺňa podmienky § 3 ods. 1 písm. n/ a o/ zákona č. 503/2003 Z.z. z dôvodu, že v § 3 ods. 1 písm. n/, prechod nehnuteľností na štát v dôsledku vládneho nariadenia č. 15/1959 Zb. nie je znárodňovacím zákonom, a pokiaľ ide o ustanovenie § 3 ods. 1 písm. o/, taktiež nespĺňa podmienky zákona, pretože nehnuteľnosti prešli na štát podľa nariadenia č. 15/1959 Zb. právoplatným rozhodnutím zo dňa 28.6.1963. Vzhľadom na skutočnosť, že právny titul prechodu pozemku na štát nie je uvedený v ustanovení § 3 zákona č. 503/2003 Z.z., navrhovateľ nespĺnil podmienky tohto zákonného ustanovenia.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, ďalej len O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok a konanie, ktoré mu predchádzalo v rozsahu dôvodov uvedených v odvolaní (§ 212 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p.) bez nariadenia pojednávania (§ 250ja ods. 2 O.s.p. a § 214 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p.) s tým, že deň verejného vyhlásenia rozhodnutia (§ 156 ods. 1, 3 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p.) bol zverejnený najmenej 5 dní vopred na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.supcourt.gov.sk, www.nsud.sk.

Zákon č. 503/2003 Z.z. v ustanovení § 1 upravuje navrátenie vlastníctva k pozemkom, ktoré nebolo vydané podľa osobitného predpisu. *Vlastnícke právo sa vracia k pozemkom, ktoré tvoria*

- a) *poľnohospodársky pôdny fond, alebo do neho patria,*
- b) *lesný pôdny fond.*

Podľa § 3 ods. 1 citovaného zákona *oprávneným osobám sa navráti vlastníctvo k pozemku, ktorý prešiel na štát alebo na inú právnickú osobu v dôsledku*

- n) *znárodnenia vykonaného v rozpore s vtedy platnými predpismi alebo bez vyplatenia náhrady,*
- o) *prevzatia nehnuteľnosti bez právneho dôvodu.*

Predpokladom navrátenia vlastníctva k pozemkom alebo priznania náhrady za nehnuteľnosti, ktoré nie je možné vydať bolo, aby si oprávnená osoba uplatnila reštitučný nárok

na pozemkovom úrade v zmysle § 5 ods. 1 uvedeného zákona a súčasne preukázala splnenie zákonných podmienok oprávnenej osoby ustanovených v § 1, 2 ako aj, že žiadané nehnuteľnosti prešli v zákonnej dobe od 25.02.1948 do 01.01.1990 (na štát alebo inú právnickú osobu), v dôsledku skutočností taxatívne ustanovených v § 3 ods. 1, 2, 3, právo na navrátenie vlastníctva alebo priznanie náhrady si oprávnená osoba uplatnila v lehote ustanovenej v § 5 ods. 1 (do 31.12.2004) a žiadané nehnuteľnosti ku dňu odňatia mali charakter pôdy podľa § 1 ods. 1, ako aj, že žiadané nehnuteľnosti neboli vydané podľa zákona o pôde (zákon č. 229/1991 Zb., § 37 až 39 zákona č. 330/1991 Zb.).

Pre konanie pozemkového úradu o navrátenie vlastníctva pozemku alebo rozhodnutie o priznaní práva na náhradu podľa § 6 ods. 2 a 3 reštitučného zákona platia všeobecné predpisy o správnom konaní, teda ustanovenia zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (ďalej len „správny poriadok“) podľa § 5 ods. 3.

Odvolací súd z predloženého spisu krajského súdu, súčasťou ktorého je administratívny spis odporcu zistil, že navrhovateľ si uplatnil na Obvodnom pozemkovom úrade Rožňava reštitučný nárok na navrátenie vlastníctva k pozemkom v katastrálnom území H. a to na pozemky, ktoré boli vo vlastníctve jeho právnej predchodkyne K.K., rod. R. (starej matky) z dôvodu, že prešli do vlastníctva štátu bez vyplatenia náhrady. Uvedené pozemky

v bode 2 rozhodnutia prešli rozhodnutím finančného odboru Okresného národného výboru v Rožňave č. Fin.88/ev.19/H/1962 maj. zo dňa 28.6.1963 do vlastníctva štátu, konkrétne do správy Štátneho rybárstva n.p. Stupava dňom právoplatnosti tohto rozhodnutia (15.8.1963) podľa vládneho nariadenia č. 15/1959 Zb. a § 11 vyhlášky č. 88/1959 Úradného vestníka o opatreniach týkajúcich sa niektorých vecí užívaných organizáciami socialistického sektora a stali sa súčasťou vodného diela Rybníky, pričom stavba (vybudovanie rybníkov a k tým patriace vodné zariadenia na území obce H.) bola povolená výmerom bývalého Krajského národného výboru, referátu výstavby v Košiciach zo dňa 18.01.1954 č. XI/4-739-16/2-1953. Právnym nástupcom Štátneho rybárstva, n.p. v Stupave sa na základe delimitačného protokolu zo dňa 27.4.1997 stal Východoslovenský rybársky podnik, š.p. Michalovce, ktorý tieto nehnuteľnosti odovzdal Slovenskému pozemkovému fondu v Bratislave, a tento ich následne kúpnu zmluvou zo dňa 29.05.1998 predal fyzickým osobám. Preskúmaným rozhodnutím odporca vyslovil, že nie sú splnené podmienky ustanovené v § 3 reštitučného zákona z dôvodu, že pozemok neprešiel na štát alebo inú právnickú osobu niektorým zo spôsobov taxatívne uvedených v citovanom ustanovení, a ktorých rozšírenie o iné dôvody je neprípustné.

Účelom reštitučných zákonov je zmiernenie majetkových a iných krívd, ku ktorým došlo v období od 25. februára 1948 do 1. januára 1990. Zároveň mali reštitučné zákony zabezpečiť, aby demokratická spoločnosť pristupovala aspoň k čiastočnému zmierneniu následkov minulých majetkových a iných krívd spočívajúcich v porušovaní všeobecne uznávaných ľudských práv a slobôd zo strany štátu. Uplatnenie reštitučných predpisov má za cieľ obnoviť oprávneným osobám ich pôvodné vlastnícke vzťahy, prípadne poskytnúť náhradný pozemok alebo finančnú náhradu.

Z dôvodovej správy k návrhu zákona č. 503/2003 Z.z. vyplýva, že cieľom predkladaného návrhu zákona je umožniť oprávneným osobám, ktoré neuplatnili svoj reštitučný nárok v lehote, aby tento mohli uplatniť v novej jednoročnej lehote. Predmetom úpravy zákona o navrátení vlastníctva k pozemkom je navrátenie vlastníctva (po splnení zákonom ustanovených podmienok) bez ohľadu na to, či oprávnený mohol svoj nárok uplatniť podľa predchádzajúcich reštitučných zákonov a neurobil tak v zákonom ustanovenej lehote, čím jeho nárok podľa predchádzajúcich reštitučných zákonov zanikol.

V dôvodovej správe sa k ustanoveniu § 3 návrhu zákona č. 503/2003 Z.z. uvádza, že reštitučné tituly (dôvody nadobudnutia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam) sú totožné s reštitučnými titulmi podľa ostatných reštitučných zákonov.

Podľa už vyššie citovaného ustanovenia § 1 zákona č. 503/2003 Z.z. sa vlastníctvo navráti k pozemkom, ktoré neboli vydané podľa osobitného predpisu. V poznámke pod čiarou sa len príkladmo uvádza zákon č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách v znení neskorších predpisov.

V tejto súvislosti odvolací súd dáva do pozornosti Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 22. júna 2010 č.k. III.ÚS 127/2010-35, ktorý vyslovil názor, že navrátenie vlastníctva k nehnuteľnostiam (za splnenia ostatných podmienok) sa vzťahuje na všetky prípady odňatia vlastníctva, ktoré boli ako reštitučné tituly označené v osobitných predpisoch (reštitučných zákonoch), teda aj v zákone č.403/1990 Zb., ktorý sa vzťahuje na následky majetkových krívd spôsobených fyzickým osobám a súkromným právnickým osobám odňatím vlastníckeho práva k nehnuteľným a hnuiteľným veciam podľa vládneho nariadenia č. 15/1959 Zb.

S poukazom na uvedené skutočnosti je podľa odvolacieho súdu daný reštitučný titul uvedený v § 3 ods. 1 písm. n/ zákona č. 503/2003 Z.z. a pochybil odporca, ak navrhovateľovi uplatnený nárok nepriznal z dôvodu, že k prechodu vlastníctva na štát došlo podľa nariadenia č. 15/1959 Zb., ktorý podľa názoru odporcu nie je reštitučným titulom uvedeným v § 3 ods. 1 citovaného zákona. Odporca tiež nezisťoval, či v čase vydania rozhodnutia č. Fin.88/Ev.19/H/1962máj zo dňa 28.06.1963 prešli do vlastníctva čsl. štátu pozemky, ktoré tvoria poľnohospodársky pôdny fond alebo do neho patrili, alebo v tom čase podľa skutočného stavu v prírode bol druh týchto pozemkov iný, než aký bol v tom čase vedený v katastri nehnuteľností. Nebolo preto možné posúdiť, či sa na predmetné nehnuteľnosti vzťahuje ustanovenie §1 veta druhá zákona č. 503/2003 Z.z.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako odvolací súd vychádzajúc z vyššie uvedeného dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie odporcu je predčasné a v rozpore so zákonom, preto rozsudok krajského súdu zmenil tak, že rozhodnutie odporcu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§250ja ods. 3 veta prvá a ods. 4 O.s.p. v spojení s ust. § 250l ods. 2 O.s.p.).

O trovách konania súd rozhodol podľa § 250k ods. 1 O.s.p. v spojení s ust. § 250l ods. 2 O.s.p. a s použitím § 224 ods. 2 O.s.p. v nadväznosti na § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p. tak, že úspešnému navrhovateľovi ich náhradu nepriznal, pretože si ju neuplatnili.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave dňa 14. decembra 2010

JUDr. Ivan R u m a n a , v.r.
predseda senátu

za správnosť vyhotovenia:
Alena Augustiňáková